Асобны № каштуя усюды 50 кап.

Працоуны народ усіх краеу—злуйчася!

ДЗЯННІЦА

Вестка Беларускага Нацыянальнага Камісарыяту і Маскоускай Беларускай Сэкцыі Р. К. П. (бальшавікоу).

КОШТ ГАЗЭТЫ.	У РАСЕІ.	ЗА ГРАНІЦУ.
1 м.	1 р. 80 к.	3 р — к.
2 м.	3 р. — к.	4 р — к.
3 м.	4 р. 25 к.	6 р. — к.
4 м.	6 р. — к.	8 р. 70 к.
6 м.	8 р. 50 к.	12 р — к.
9 м.	13 р. 50 к.	18 р. — к.
12 м.	17 р. — к.	20 р. — к.

Перамена адрысу 50 к.

Выпісваючым некульні экз.—робіцца скідка 20%.

Радакцыя і Адміністрацыя: Масква, Гранатны пер., 24 Тэл. 2-93-77.

№ 43.

Рукапісы, якія прысылаюцца у радакцыю ля друку, павінны быць напісаны разборна і на адным боку паперы.

Ня прынятыя рукапісы ля друку зьвяртаюцца аутарам назад, калі ля пярасылкі іх прыслана марка, як не-та зніштажаюцца. Радакцыя пакідая сабе правы папрауляць рукапісы.

Радакцыя адчыняна ад 11 да 4 г. У гэты часы прымая і радактар.

І-й год выданьня

Масква, 1918 г. 24 Дзякабра.

Выходзіць ня меньш чатырох разоу у месяц.

Канцылярыя Беларускага Нацыянальнага Камісарыяту адчыняна што дня, апроч сьвят, ад 10 г. да 4 гадзіны дню.

ОЧЕРЕДНЫЕ ЗАСЕДАНИЯ
Комитета Московской Белорусской Секции Российской Коммунистической Партии (большевиков)

установлены еженедельно по субботам, в 6 часов вечера.

В помещении Издательского Отдела Белорусского Национального Комиссариата (Гранатный пер., 24) производится прием членов белоруссов-коммунистов в Московскую Белорусскую Секцию Р. К. П. (большевиков).

ИЗВЕЩЕНИЕ:

редакция „Известий Белорусск. Национальн[illegible] Комиссариата

„ДЗЯННІЦА"

переехала в новое помещение по Гранатному пер., д. 24.

Всю корреспонденцию и переписку просим направлять по новому адресу.

---

1 января 1919 г. адбудзяцца у Масквe, у памешканні Белнакома (Гранатны, 24) канфэрэнцыя радактарау і супрацоунікау усіх выданьняу Беларускага Нацыянальнага Камісарыяту.

Заведуючы Выдавецкім атдзелам Белнакома.

Чародныя агульныя сходбішча Маскоускай Беларускай Сэкціі Р. К. П. (бальшавікоу) адбываюцца што тыдзянь у нядзелю а 11 гадзіня раніцы у памяшканні Белнакома (Гранатны, 24). На сходбішчы запрашаюцца усе т.т. беларусы-камуністы і спагадаючыя ім.

У тыя з нядзель, калі робяцца мітынгі, члены Белар. Сэкцыі павінны прыходзіць усе на мітынгі.

Камітэт Бел. Сэкцыі Камуністау.

Нужны лица, могущие преподавать в школах 2-ой ступени в уездах Могилевской губернии. Желающих просят зарегистрироваться в Культурно-Просветительном Отделе Белорусского Национального Комиссариата (Малая Никитская, Гранатный пер., д. № 24).

ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ.

В виду того, что под именем белорусских-коммунистов в последнее время стараются проникнуть в оккупированную Белорусь и на фронты в качестве агитаторов лица, ничего общего не имеющие с Белорусскими Секциями Р. К. П. (большевиковъ), Комитет Московской Белорусской Секции Р. К. П. (большевиков) заявляет, что он ничего общего с подобными лицами не имеет и просит все партийные и государственные учреждения всегда обращать внимание на пред'являемые ими документы.

[illegible]осылаемые Московской Белорусской Секцией Р. К. П. [illegible]евиков) тов. для работы в оккупированных местах и на [illegible] проходят через Ц. К. Партии и снабжены удостовере[illegible] на бланках с печатью Московской Белорусской секции [illegible] П. (большевиков).

Московский Комитет Белорусской Секции Р. К. П.

[illegible]**орусским Отделом** при Комиссариате по делам На[illegible]стей Союза Коммун Северной Области **с 20 октября** [illegible]**та в г. Петрограде Белорусская Школа первой** [illegible]**упени (гимназия).** В школу принимаются дети [illegible]ссов, постоянно или временно проживающих в [illegible] и его окрестностях; и [illegible]

и [illegible]

В Воскресенье, 29 с/м., в 11 часов утра,

В ПОМЕЩЕНИИ ЭЛКТРО-ТЕАТРА **„КИНО-АРС"**

Московская Белорусская Секція Р. К. П. (большевиков)

УСТРАИВАЕТ МИТИНГ НА ТЕМУ

БЕЛОРУССЫ, ДОМОЙ!

(ВОССТАНОВЛЕНИЕ СОВЕТСКОЙ БЕЛОРУССИИ).

На митинг приглашаются все те, кому дорого восстановление советской власти на Белоруссии.

Помещение для митинга отпущено с 11 час. утра до 3 часов дня, а поэтому просьба не опаздывать.

От Белорусского Национального Комиссариата.

Учитывая положение вновь освобождающихся частей Белоруссии, находящихся в периоде политической организации, Белорусский Национальный Комиссариат просит все учреждения принять к сведению, чтобы ни одно лицо без предварительного разрешения Комиссариата не направлялось туда, так как прилив неблагонадежных элементов может толкнуть несознательные массы этого края на ложный путь понимания идей Советской власти.

Белорусскому Национальному Комиссариату, как органу, стоящему вплотную к жизни Белоруссии небезызвестно о всех деятелях черной и социал-шовинистской сотни, оперировавших ранее на ее территории.

За заведующего Белорусским Национальным Комиссариатом: (подпись).

Секретарь коллегии: (подпись).

Инструкция об организации отделов по делам национальностей на местах.

1. В местностях Р. С. Ф. С. Р., отличающихся различным национальным составом населения, по мере необходимости, организуются при Совдепах, на равных с другими отделами основаниях, отделы по делам национальностей.

2. Местные отделы по делам национальностей образуют при себе национальные секции, в соответствии с имеющими в данной территории жительство национальностями.

3. Образование каждого отдела по делам национальностей должно осуществляться с ведома в этой местности Губисполкома и с утверждения Народного Комиссариата по делам национальностей.

4. Национальные секции утверждаются Народным Комиссариатом по делам Национальностей, по представлении соответствующих центральных национальных отделов (Комиссариатов).

5. Отделы по делам национальностей при местных Совдепах имеют предметом своей деятельности: а) проведение в жизнь начал Советской Власти в среде соответствующих наций на их родном языке; б) проведение в жизнь всех постановлений Народного Комиссариата по делам Национальностей; в) принятие всех мер к поднятию культурного уровня и классового самосознания среди трудовых масс наций, населяющих данную т[illegible] [illegible] борьбу с контр-револю[illegible]

[illegible]

жденные Народным Комиссариатом по делам национальностей.

7. Во главе национальных секций отдела стоят заведующие секциями, избранные Исполкомами и утвержденные соответствующим национальным центральным отделом (Комиссариатом) при Народном Комиссариате по делам Национальностей.

8. При заведующем отделом, под его председательством, образуется коллегия, состоящая из заведующих национальными секциями отдела.

9. Местные отделы по делам национальностей, будучи подчинены на общих основаниях местному Исполкому, вместе с тем являются исполнительными органами Народного Комиссариата по делам Национальностей. В случаях расхождения по принципиальным вопросам между Коллегией Отдела и Исполкомом, вопрос должен быть доведен до сведения Народного Комиссариата по делам Национальностей, который принимает соответствующие меры к его выяснению и решению согласно общим положениям Конституции Р. С. Ф. С. Р.

10. Сметы составляются Отделом и его национальными секциями и представляются на утверждение Коллегии отдела, а затем Исполкома. После утверждения Исполкомом, сметы представляются на утверждение Народного Комиссариата по делам Национальностей, который включает их в свою общую смету.

11. Местные Отделы по делам национальностей в целом подотчетны, кроме Исполкома,—Народному Комиссариату по делам Национальностей. Национальные секции подотчетны как местному отделу по делам национальностей и Исполкому, так и центральному национальному отделу (Комиссар[illegible]) при Народном Комиссариате по делам Национальностей.

Народный Комиссар по делам Национальностей И. Сталин.

Московская белоруская секция Р. К. партии (большевиков).

Товарищи, белоруссы-коммунисты!

Новым мощным сдвигом мировой революции сняты оккупационные цепи с белорусского трудового народа. Славная Красная Армия безостановочно двигается вперед и с каждым днем все новые и [illegible] сотни тысяч белоруссов становятся [illegible]ми гражданами великой семьи [illegible] Рос. Соц. Фед. Сов. Респ.

[illegible]ается безграничная работа стро[illegible] Белоруссии, и это,

[illegible] Советской [illegible]

[illegible]о, счастливый долг и ответ[illegible] обязанность нас, белорус[illegible] [illegible]ов.

[illegible]циалистическая Рев[illegible]

лишь на небольшое и притом тяжкое по своим внешним условиям время военного фронта приобщила Белоруссию к общереволюционной жизни России.

Жестокая оккупация остановила рост революционной жизни края, и под пятою завоевателя долгое время была немыслима коммунистическая работа.

Теперь белорусские пролетариат и крестьянская беднота ждут своих истинных вожаков в строительстве новой жизни, тех уже сознательных коммунистов-белоруссов, которые, пройдя практическую школу революционно-коммунистического строительства, смогут организовать и с успехом повести эту работу у себя на родине.

Сформировавшаяся в Москве с ноября этого года белорусская секция Р. К. Р. (большевиков), войдя в связь и заручившись поддержкой аналогичных белорусской секции Р. К. П. в Петербурге, Саратове, Тамбове и др. городах России и Белоруссии, энергично повела работу по широкому организационному коммунистическому строительству на Белоруссии и зовет вас, белоруссов-коммунистов, в свои ряды.

Все белоруссы-коммунисты и им сочувствующие, все отдававшие до сего времени свои силы советской жизни здесь идите в секцию, смыкайте наши ряды: тысячи белоруссов-коммунистов нужны освобождаемой темной Белоруссии для самой разнообразной, партийной и государственной работы.

Тяжек крестный путь белорусского народа, велик развал экономической и духовной жизни его края, но мощью коммунистического обновления будет восстановлена Советская Белоруссия, и на эту работу мы зовем всех коммунистов-белоруссов.

Запись в члены Секции Белорусской Р. К. П. принимается в помещении Комиссариата, Москва, Гранатный, 24.

Состоящие уже членами Р. К. П. (большевиков) обменивают свои членские районные билеты на секционные; вновь поступающие в члены белорусской секции Р. К. П. должны представить вместе с заявлением и поручительством 2-х членов партии.

Сочувствующие обязаны представить поручительство члена Р. К. П. или сочувствующего.

Масква, 24 дзякабра.

Чымсь боляй мінае часу, тым крапчэй умацоуваяцца Радавая уласць. Апошнія часы асобна значна выявілі тыя прыкметы, якія нам сведчаць аб ужываласці у Расеі камуністкаго устрою. Тыя з'езды прадстаунікау камітэтау беднаты і камунау, якія мелі мейста у акцябры у Пецярбурзя, а у дзякабры у Маскве ясна засведчылі аб ахормлянуй і жывой прыхільнасці да цяперашніх парадкау з боку селянскае беднаты; а паспехі чырвонае арміі на усіх хронтах уліваюць многа сілы і бадзіорасці у душу нявытрывалых ї даказваюць сапрауднасць дыхтатуры пралятар'яту варагом яе. Даказы гэты давялі нават к таму, што згодніча-сацыялісткія партыі пад іх надавам вымушаны былі пераглядзець сва[illegible] адносіны да пануючае партыі к[illegible]муністау і устаноуляпаго ею п[illegible]радку. Перш цантровы камі[illegible] меньшавікоу выпусціу у с[illegible] сваю вялікую разалюцыю, [illegible] якую гэту партыю дапусцілі [illegible] стаунічаць ізноу у Усерас[illegible] [illegible]ыйняльнум камітэця; а [illegible]

[illegible]

сваум[illegible] заварушыліс[illegible] бу[illegible]ялі[illegible]

рот меньшавікоу цэласцю і многіх сяброу с.-р. партыі паасобку, мо і мала значыць, калі зраунаць яго с тым пасярод вялікіх аграмадау працоунаго народу вюсак і гарадоу. Гэтыя ж дык усю сваю спагаду пачынаюць выказваць на дзеля. Кожны дзень прыносіць з усіх куткоу Расеі весткі аб тым, што па селах зьбіраюцца селянскія сходы і на іх, пошля абрады сучаснаго моманту, выносяцца шчырыя пастановы абараняць работніча-селянскую распубліку і яе парадкі. Дужа выдатна гэта адмечаяцца на прыфронтавых мейстах, дзе многім прышлося паспытаць белагвардзейскае управы. Што ж датыркаяцца аслабоньванай Беларусі, та працоуная беларуская селянства з радасцю ды распрасцёртымі рукамі сустракая бальшавікоу і чырвоную армію.

Ды іначай яно і быць ня можа: радавы устрой, заведзяны цяпер у Расейскуй Распубліца—есцяка той самы парадак, за які доугі час прыходзілася змагацца равалюцанэрам і які праз самы жыцявы закон уводзіцца ля людзей. Тая варажасць да яго, якою с пачатку былі абураны многія працоуныя людзі праз непаразуменьня свае, ці пад нагаворамі контар-равалюцанэрау, мякчэя і зусім згладжваяцца. Калі яшчэ і знаходзяцца людзі сярод працоунаго селянства ці рабочых, коса пазіраючыя на радавы устрой—та то толькі праз сваю цямнату, альбо з-за падгаворау няспраўімых варагоу з багатаго стану.

Ня трэба сумлявацца, што у хуткім чася цяперашні парадак, с панствам працоунаго народу, заваюя да сябе агульную прыхільнасць і спагаду, якія, у свой чарод, вызавуць нават пачуцьцю да абароны яго ад пасяганьняу сусьветных варагоу, грашауніцтва і буржуазеі.

У нашых інтарэсах, вядома, каб гэты момант прышоу хуччэй. Вось мы і павінны нясціханна пасабляць яго прыходу праз старэнная і нязмордная пашырэньня у гушчы людзей справядлiвага разуменьня і [illegible] самога духу Сацыяльнай равалюцыі і тае карысьці, якую яна нясе з сабою.

Чым гэлсней працоуны народ праймецца гэтым азнаньням, тым хуччэй прыдзя да Расейскай Фэдэрацкай Распублікі тая моц і сіла, супроціу якоя нязнойдзяцца супярэчніка. Гэта сіла ужо нарастая поміж з ростам азнаньня, толькі пэнт росту ня зусім пудкі. Аднак можна цяперака ужо брацца за тоя, што Радавы устрой зможа усіх варагоу сваіх і пашырыць свой уплыу з Расеі на весь свет. Яго развіцьцю і посьпях—служаць дарукаю гэтаго.

Нехай жыве радавы устрой сярод працоунаго народу усіх краін і нацыяу!

Беларуская Камуна!

Але, Беларуская Комуна! Мы ізноу зачапляям гэта паважная пытаньня і становім яго пярад новым пераглядам. Яно ня астыла у сваіой гострасьці і ня астыня да тых пор, пакуль ня будзя перарэшана.

Ля нас, беларусау-камуністау (да і ля кожнаго свядомаго камуніста) ясней яснаго відаць усю тую нянармальнасць у гэтум пытаньні.

І гэта нянармальнасць, апроч таго, што ужо *нянармальнасць*, яшчэ прыносіць другім чынам вялікі утратак ля працы на Беларусі дзеля адбудовы Савецкай уласці і пашырэньня равалюцыі. А стратак гэты дужа вялікі і значны і ніхто ня павінян на гэта заплюшчваць вочы, тым боляй камуністы-беларусы

Адкуль жа ідзе іон? А вось аткуль: першым чынам на бальшавікоу робяць напады прыхільнікі беларускай незалежнасці, усякія беларускія сацыялісты-згодні і беларуская буржуазея, якія нясціханна вядуць сваю працу кажучы: „паглядзеця, людзі добрыя, браты беларусы, нават вашаго краю бальшавікі баяцца назваць яго сапраудным імям — *Беларусь!* — а завуць па царскі — *Заходні край.* Дзе ж іх самаапрадзяленьня, дзе ж іх фэдэрацыя?" „Да, яны ідуць уселякія варагі радавай Расейскай распублікі з сусед іх Беларусі ваяунікоу і буржуазеі, якія карыстаюцца пазваю *Заходні край,* калі ідзе справа ля нападу на яго і хапаюцца за *Беларусь*—з вуст Рады і буржуазеі, калі ад гэтаго чуюць іншую карысць. Літоуская Тарыба, Скарападзьна і польская буржуазея цягнуць і рвуць *Заходні край,* як частку Расейскай Распублікі, і у той момант крычаць: „Бальшавікі ня даюць самаапрадзяленьня народау, напяракор сваіой канстытуцыі.„ Заграйчная ваяунічая буржуазея гамяніць з прадстаунікамі Рады аб *Беларусі* і ня чуя голасу беларускай працоунай массы і іх арганізацыяу, як тоя есцяка з літоускімі, польскімі і украінскімі справамі. Маленькая Латвія, яшчэ меньшая Эстонія—гаворуць аб сабе, як тоя трэба, і сьвет бачыць, што есцяка дзьве Латвіі, дзьве Эстоні, дзьве Украіны, як і дзьве Расеі ці Гэрманьні—Працоунаго народу і буржуазеі! *Беларусь* жа гэты сьвет бачыць адну—*Беларусь* Рады. І доля і [illegible] не [illegible] і [illegible] працоунаго народу Крывіі. „[illegible] камуністы, ня [illegible] ні [illegible] што ідзе ад буржуазеі усіх колярау і масціоу, бо мы знаям дзьве нацыі-багатых і бедных, і адну ля іх краіну-родзіну-весь сьвет", але покуль што аб сім можам толькі гуторыць і за гэта бароцца. Барацьба на гэтуй пуціня нязмерна цяжкая і у нашых інтарэсах, каб гэтая барацьба ішла з большым посьпяхам і давала багацейшыя плёны. Посьпях жа тады большы бывая, калі мы вярней пабіваям варагоу сваіх, вырываючы з іх рук уселякая варужжо, настроiная супроціу нас. Буржуазея—наш смяртовы вораг, і ен, гэты вораг, усімі радамі стараяцца трымаць грамады цёмных людзей у сваіх руках. Дзеля гэтаго пускаюцца у ход рожныя забавы і сплёткі, за якімі многія ідуць і якім многія вераць. Наша, камуністау, стараньня—вярнуць ідучых і разуверыць верачых.

Беларуская нацыянальная пытаньня, як і усе іншыя дае у рукі сацыялістам-згодчыкам і усім варагом савецкай уласці мосны козыр: *Беларусі* німа! а есцяка *Заходні* край—вось табе і самаапрадзяленьня народау! Адстаушая ад Расеі у сэнся паглыбленьня равалюцыйных заваёу с прычыны акупацыі — працоуная Беларусь да прыходу бальшавікоу настрояна няясна і лішні камянь у яе рукі—беда ля справы равалюцыі.. і вада у буржуйны млін. Як і належала быць, на гэта звернута увага самое равалюцыі якая і замацавала у Савецкуй канстытуцыі права на самаапрадзяленьня.

Але неяк так выходзіць, што гэта канстытуцыя пісана ня ля усіх камуністау... ды ня ля усіх народау і краіоу. Ужываючы яе у Эстоньні, Латві і іншых краіох і бракуючы ля Беларусі—нянармальнасць. Тая нянармальнасць, якая дазваляя нашым варагом нас папракаць і біць нашымі упушчэньнямі; а нас перад самімі сабою ставіць у абманчывая палажэньня...

Тым часам, усіо гэта нібыта ясна усім і шкоднасць ад гэтаго відна; аднак тыя, ад каго залежыць яно-маучаць і ня стараюцца пераманіць. Боляй таго, тут ужо ня ля гэтаго круціцца справа: гэты камуністы, ці *цантралісты-фэдэралісты,* калі ня грэх так празваць іх, якія пярэчаць таму, каб вырваць палку з рук буржуазеі і варагоу нашых-пераменіць *Заходнюю камуну* у *Беларускую.* Даказау у сябе гэты людзі жадных пя маюць, апроч сілы... і так вядзецца.

Беларусы-камуністы аставіць гэтаго ня могуць, і ня здымаюць с павесткі дню пытаньня аб пяраімянаваньні Заходняй камунны у *Беларускую* — пакуль ня позна! — завучы усіх сьвядомых таварышау—падтрымаць іх! Нехай жыве *Беларуская Камуна*!

Беларус-Камуніст.

Казалі мне...

Казалі мне каліcь: «маучы
Й законам усякім пакарайся.
Свой кряж жыціовы на плячы
Нясі пакорна й ня спрачайся».

Я слухау іх, а сам сабе
Давау [illegible]
Старацца [illegible] у барацьбе
За шчасьця, [illegible]

Хто мог-трымау калісь жыпа
І [illegible]
Сулячы шчасця у вышыне
За сцерп пякельны і за гора.
Я злосна вскал адпіхау,
За „шчасця" іх клянучы
І душу даляй гартавау
За волю йці на бой кіпучы.

І час прышоу на стрэчу мне:
За здзек магутных і нязгоды
Прыніос мне у праменнум агне
Вянок бліскучае свабоды.

Вітань табе, свабоды дзень
Вітань таму, хто поуны гарту,
Сустрэу сіяючы прамень
У змаганьні гострум і упартум!

Змітро Жылуновіч.

Едзіная Расея і падзел Гэрмані.

Час усіо ідзе, а калі пачнуцца перамовы аб агульнум заміраньні між Гэрманіяй і хаурусьнікамі—німа ведама. Кіраунічыя хаурусьнаю палітыкаю ніяк ня могуць зразіцца аб тэрміня пачатку перамовау. Хаурусныя вайскі, ня глядзючы на варункі пераміра і на прыпынак вайсковых дзеяу, ідуць усіо даляй у глыб Гэрмані і сумежнаю паласою з гэтых часау лічыцца тая, што мая напрамак ад Гамбургу, на Франкфурт-на-Майня, Дармштат, Наугейм, Карлсруэ, Гейдэльберг і Бадэн-Бадэн. Імпэрыялісты хаурусьнікау мяркуюць [illegible] Бэрлін, увайшоушы туды цэр[illegible] маршам. У тыя самыя часы [illegible] патаемная палітычная злы[illegible] паудзіоннай Гэрмані, дзе, па сьвя[illegible] самога Шэйдэмана, складаюцца [illegible] адносіны к Бэрліну і дамаганьн[illegible] адапошняга. На някаторы[illegible] выходзіць, што хауруснаі[illegible] пражэцца с паудзіонных ча[illegible] Гэрманскае імпэрыі зла[illegible] вую распубліку, ня[illegible]. Гэтыя дамаганьня [illegible] палітыкі, хоць яны да[illegible] [illegible] сабе пад[illegible] у [illegible] кенскія варункі заміраньня, атлажданьня перамовау падаляй і, наастак, адчыняная прызнаньня і пранцускае прэссы і пранцускіх палітычных дзеячоу.

Якія ж мэты маюць у гэтым хаурусьныя імпэрыялісты? Перш усяго вось якую. Як ніяк, хоць Гэрманія, як мілітарыстычная дзержава, і скончыла свае быцьціо, усіо ж яна мая пагрозу дзеля хаурусьнікау. Гэрманія моцна сваею культураю, сваею навукаю, сваім асабістым духам, зложаным на зразуменьні сваіх вялікіх заслугау у гісторыі усясьветнаго развіцьця. Гэтая зразуменьня, гэтую псыхалогію, глыбока уложаную у душу усяго нямецкаго народу нельга скасаваць ні уціскам, ні прыпадковымі варункамі жыцьця. Добра ведаюць гэта хаурусныя дыпламаты, і яны ня могуць быць супакойны і сьвяткаваць свае сучаснае адоляньня да тых часау, покуль жыве едзіная нямецкая культура, покуль Гэрманія едзіна па духу і сваім дамаганьням. І усціішна — д'ябальская думка у'ецца у галаве Ллойд-Джорджа і яго сяброу: [illegible] біць мощ ую суседнюю культуру, пасеяць раздор між асобнымі часткамі Гэрмані, давясці народ яе мукамі голаду, някольнае працы і нясчысліоных надаткау да адчайнасці — і у хаося пакуты, злосці, сваркі, спрэчак, братоуных бояк, крыві утапіць вялікую культуру вялікаго народу. Et divide et impera—з дауных часау казала грамата імпэрыялістау. Падзел гасударства, паменшаючы яго унешнюю вагу, зніішчвая дух і пасабляя рэгрэсу народу. З другога боку нам добра ведама, што хаурусныя палітыкі ня згодны радзіцца і памяркавацца з Радавою Гэрманіяй. Прызнаньня Радау і зносіны з імі мела б пагрозу равалюцыйнаго руху сярод працоунікау Англі і Пранцыі, які б гады мелі у сваіх руках і легальны прычэпку. А гэтаго руху хауруснная буржуазія баіцца больш усяго. Вось дзеля гэтаго і трэба атдзяліць ускраіны Гэрмані ад равалюцыйнаго цэнтру—Бэрліну—і надліць у іх контар-равалюцыю. Палітыка тая самая, якую праводзілі генаралы Вільгэльма на Украіне, Літве, Беларусі, Прыбалтыцы і Фінляндзі, дзе хутка была задушана равалюцыя і развіныя [illegible] [illegible]. Дык [illegible] мэты хаурусных дыпламатау у іх памкненьні разбіць на дробкі Гэрманію.

У адносінах да Расеі палітыка хаурусных імпэрыялістау сусім іншая: тут іх дамаганьня нарыхтованы к таму, каб еб'еднаць гасударства. Гэтая дамаганьня перш усяго залежыць ад [illegible] і грашавых інтарэсау іх у Расеі. Пры царскум парадку, у часы буржуазнай распублікі Расея зрабіла шмат гасударственных пазычак як раз у хаурусьнікау і пазычкі гэтыя натта вялікія. Сацыяльная равалюцыя скасавала іх, і хаурусныя грашаунікі ніяк ня могуць памірыцца з такое [illegible]. Нават і у тым здарэньні, калі б гасударсцвяныя даугі і ня былі скасованы, усіо ж выплата іх забылася б пры падзеле Расеі на некул[illegible]

Будауніцтва сельска-гаспадарскіх камунау.

(К усерасейскаму іх з'езду).

Дзесятаго снежня адчын уся нязвычай на важны з'езд зем-аддзелау і сельска-гаспадарскіх камунау (суполак) усей радавай (савецкай) Расеі. Кажам, нязвычайна—важны, бо будауніцтва новаго жыцьця—справа натта важная, калі разбураньня старога жыцьця дайшло да свайго канца, а жыцьцявыя варункі жагутна вымагаюць новыя хормы грамадзянскіх і аканамічных адносін і арганізацыяу.

Найважнейшаю у гэтум сэнся з'яуляяцца праца сярод селянства, элемэнту палітычна найменш сьвядомаго ліогка так трацячаго сваю прыхільнасць да дзейнасьці зменау жыцьця, патрабуючых палітычнае вытрываласці. Мала было аддаць зямлю селянству ля роунаго для усіх працоунікау карыстаньня; гэтым ня творыцца яшчэ новы сацыялістычны устрой жыцьця, бо пры такіх варунках ня прыдбаць селянству каллектыунае (супольнае) псыхікі, ня прывучыць сябе да агульнаго згодна—братоунага стасунку у супольнуй працы. Гэта ня тоя, што мы маям у працоунікау на хвабрыках, дзе праца каля машын грамадою у лiку сотак і тысяч чалавек прывучыла рабочаго к саглаcнуй супольнуй працы ля іх інтарэсу. Селякарысць») і, наадварот, пераманіушыся, калі сказаць, у суполачнуй працы, як усе належыць усім тады толькі будзя заложаны новы і пры том жа моцны хундамэнт сацыялістычнаму парадку. Радавы урад зварочвая на гэта цяпер вялікую увагу і камісарыят зямельных спрау навеу працу будоулі сельска-гаспадарскіх камунау (суполак), якія па свайму устрою з'яуляюцца ужо тымі арганізацыямі сьветлае будучыны, калі усім ня станя асабістых інтарэсау асобнаго грамадзяніна, а паняцце [illegible] агульна-грамадзянскія інтарэсы і кожны працоунік ня будзя больш чуць сябе без сілы і моцы перад варункамі жыцьця і калі вольная праца на саміх сябе, а ня на „павукоу" аканамічнаго праваустрою зробіць іншаю і самую работу. У цяперашні час будоуля камунау іосць важная і карысная дзеля равалюцыі і сацыялізму праца, бо яна нясе самуй цеснуй палітычна селянскуй аграмадзя новы уклад жыцьця, развіць новыя інтарэсы, звязвая паміж сябе селянскіх працаунікоу і творыць тады найлепшых абаронцау новаго сацыяльнаго устрою. Рады работнікау і селян зараз свае зематдзелы вядуць цяпер прапаганду (разгалашэньня і тлумачэньня) сярод селянства і трэба сказаць натта удала. Напрыклад [illegible] у радавуя Расеі было ужо [illegible] дарскіх камунау [illegible]

с таго, што па стацьці 20 хундамэнтальнаго закону аб зямлі сельска-гаспадарскія камуны перш усякіх іншых арганізацыяу і асобных людзей—землеробау валодаюцца зямлею.

Што наша камуністычная партыя у гэтым ня мыляяцца, гэта можна бачыць на прыкладзя тае практыкі, сьведкамі якоя мы былі за часы яшчэ старога парадку. Мы пазволім сабе павядаміць, што вядома нам аб жыцьці і працы найважнейшых дагэтуль сельска-гаспадарскіх суполак Італі, іншыя с каторых дажываюць цяпер ужо другоя дзесяцілецьця. Італьянскія суполкі аказаліся самымі удатнымі з усіх іншых пробау нарыхтаваць у варунках старога жыцьця новыя па свайму устрою і духу арганізацыі працоунаго селянскаго жыцьця. Прахтыка гэтак х жа суполак у іншых старанах (Злучаных Штатах Амэрыкі, Бэльгіі і др.) аказалася не настолькі удатнаю і толькі у Люксембургу (маленькуй дзержаве побач Нямеччыны і Пранцыі) утрымаліся землеробныя суполкі, хоць устрой іх рожніцца ад італьянскіх. Так аб апошніх трэба сказаць, што селянства Італіі натта падобна да нашаго па сваей беднаце зямлею і нават выпярэдзіла нас у гэтум [illegible] парабкоу. [illegible] Сацыялістычны рух [illegible] [illegible] ужо с 1890 году [illegible]

[illegible] Землеробы работнікі па большасці [illegible] зямлі [illegible] землеуласнікі на арганізацыю парабкоу этказаліся [illegible]кацыяю (моцным выкарыстачьням) сваей гаспадаркі, большым карыстаньням машын замест людзей, што дазволіла ім быць больш незалежнымі ад парабкоускае фізычнае працы, патрэба у якой гэтым зменшылася. Пачалося вялікая беспрацоуе і тысячы людзей апыніліся у руках голаду. Вось у такі та цяжкі ля італьянскага сельскага пралятарыяту (батракоу) час сацыялістычная пропаганда будоулі сельска-гаспадарскіх суполак сустрэла жывы одгук і парапкі з вераю у новую справу, з гарачаю ахвотаю прылажыць да зямлі свае мазольныя рукі, узяліся за працу. З 1900—1902 году пад канец 1913 году у трох вобласціох Італі—Эміліі, Ламбардыі і Сіцыліі пабудавалася больш 180 таварыствау супольнае арэнды зямлі, значная частка якіх супольна і абрабляя зямлю. Цікава пры гэтум, што толькі парабкі аколіц, дзе да гэтаго былі моцныя прафэсіянальныя хаурусы (з'еднаньня работнікау па „прафэсьі"—майстраустве) аказаліся здольнымі бяз вялікае мітусіны і нязгод перайсці да супольнае ня толькі арэнды зямлі, але і да супольнаго не вырабу і выкарыстаньня усіх гаспадарскіх матарыялау. Што [illegible]

зей пры варунках супольнага жыцьця і працы. Парабкі навыклі гадамі працаваць разам, гуртам, супольна і гэтыя звычайкі натта згадзіліся іх потым, пры будоулі сельска-гаспадарскіх камунау. Трэба на гэта звярнуць асобливую увагу, бо гэта ужо адно паказвая, што камуны будуць ня проста сельска-гаспадарскімі суполкамі, але й паслужаць як лябараторыі (працоуні, майстэрні) ля выхаваньня новых грамадзян—працаунікоу, які[illegible] так патрэбны у новум жыцьці [illegible] будуць [illegible]

[illegible]

[illegible] якія з гэтых [illegible] равы [illegible]кія [illegible] поля [illegible] велы [illegible] абшары [illegible] і ка[illegible] іхніх [illegible] да [illegible] с [illegible]

1) Замест культу[illegible] ваньня) мелі [illegible] суполкі [illegible] і разам с [illegible]

нязалежных гасударстваў. Праз гэта хаўрусная дыпламатыя і падтрымлівая нашых кадэтаў і іншыя правыя элемэнты, якія дамагаюцца аб'еднаньня Расеі, замацаваньня ў іэй сваей уласці і „законнасці". Апошняя патрабуе выпаўненьня усіх дагавораў, згодаў і, між іншым, выпаўненьня даўгавых абавязак. Ня дзіва цяпер, што Мілюковы і Ллойд-Джорджы памагаюць адны другім: іх мэты стасуюцца.

Апрыч грашавых справаў, хаўруснікі зацікаўляны ў агульна-аканамічнум жыцьці Расеі. Палажэньня расейскае прамысловасці, гандлю і транспорту аж да гэтых часаў было такое, што яно давала шырокую магчымасць прылажэньня міжнароднаму грашаўніцтву, у асаблівасці дзержавам Сагласься (Хранцы, Бельгі, Англі, Амэрыцы). падзел Расеі на асобныя нязалежныя гасударствы, ды яшчэ с сацыяльным устроям, сусім адхіліў бы буржуазію ад аканамічнага жыцьця і сапсаваў бы заложаныя у колішнія часы адносіны. А выпусціць з сваіх рук такі смачны і тлусты кавалак, як Расея, хаўрусным абірайцам ня патта хочацца. Вось дзеля гэтага яны і дамагаюцца злучыць ізноў да купы усе часткі бышае Расейскае імпэрыі, пасадзіць едзіная правіцельства, якоя знаходзілася б у поўнуй залежнасці ад іх, рукамі гэтаго правіцельства зьнішчыць прачнуўшыся ад няволі народ і карыстаць апошні у сваіх нажыўных мэтах. У сваіх рахунках яны прымаюць на увагу псыхалогію расейскаго народу, яго нявялікую сьвядомасць у палітычных справах, слабая культурная развіцьцё. І толькі трэба, мысляць яны, пхнуць Расею па жаданаму напрамку, і яна па сваіой інэртнасці пакоціцца па ускляну.

Але такоя разуменьня расейскага народу мая вялікую абмылку, і тым горш дзеля хаўрусных імпэрыялістаў. За часы равалюцыі загартаваўся дух расейскага працоўніка і селяніна, пашырыўся яго погляд на жыцьцё і класавыя адносіны, перад ім сталі ясна палітычныя мэты. Увесь працоўны народ расейскіх зямель дамагаяцца аб'еднаньня, але ня таго, якога хочуць грашаўнікі. Так сама і гэрманскія працоўнікі, скінуўшы уласьць Вільгэльма, ня пойдуць пад прыгон іназемная і свае буржуазіі. У пашырэньні і замацаваньні равалюцыі яны будуць мець мэтаю аб'еднаньня, але ня раздроб Гэрманні.

Зухаўства хаўрусных палітыкаў часова, і яно загіня у хвалях сціхійнаго руху народаў.

Неманскі.

Ой, як хочацца жыць!

Беларускуй Радзя усіо яшчэ ня хочацца уміраць! Цярпючы пакуту ад перадсмертных сударгаў, яна ня перастае падаваць знакі сваиго далейшаго жыцьця. Але гэта яе жыцьцё дае выгляд зусім ненармальнаго, якоя заусюды апаноўвая людзей ахопляных няпрытомнасцью і смяртовым сполахам. Гэтак, ня ведаючы за што ухапіцца і куды кінуцца, Рада верціцца ва усе бакі і хапаяцца за волгга нападзе. Перад самым прыходам у Мінск савецкаго войску, усіо яшчэ ею гізавала некая надзея: «а мо то і нязбудзяцца». І, трымаючыся за яе, сфармованы аднародна — сацыялісткі кабінет міністраў, пад кіраўніцтвам А. Луцкевіча, адначасовя пасылаў далягацыю да згуртаванаго наспех у Мінску «дамакратычнаго цэнтру» намерваўшаго захапіць уласць у Беларусі у свае рукі, і другую далягацыю да Савецкаго правіцяльства у Маскву. Цэнтар, згуртованы з сацыялістаў—згоднікаў у пярэмяшку с кадэтамі і, надзеяўшыся на прыход дэнікінскіх белагвардзейцаў, адказаўся хаўрусавацца з Радаю, а далягацыю у Маскву стрэлатая самая доля...

Прышлося кепска! І утрапіонная, няпрытомная Рада ганарова пусцілася драла у Вільню. Мінск змяну—авось абароніць старая сталіца Гэдыміна. Тым болеі, што за некулькі часу раней „белы гэнерал" Кандратовіч быў пасланы ею туды ля гуртаваньня разам з літоўскімі чорнасотнікамі белогвардзейцаў.

Надзеючыся на гэта і троха на тоя, што „авось мо падаспеюць хаўруснікі", і на новум мейсця Рада прабуя вясці сваю работу. На гэты раз яна старэнна згаворваяцца з польскай і літоўскай буржуазеяй, якая, у свой чарод, пашла ей на сустрэч. А схаўрусаваўшыся—пашла і хаўрусная работа. Гэтак, даходзяць весткі, што у Гродня, Слоніма і інш. гарадох закладаюцца літоўска-беларуска-польскія рады, вядзецца папамі і ксяндзамі падбухторваньня народу супроціў бальшавікоў, і старэнна гуртуяцца белая гвардзія, а Варонка увайшоў у кабінэт Тарыбы міністрам па беларускім справам. Поруч з гэстым выяўляяцца і меняй значнейшая работа. Толькі адбітак смерці ня гіня, ды болей і болей агортая яе чырвоны знак бальшавіства, лупаючы над Радаю трасе новая мейста яе асталяваньняі убольшвая няпрытомнасць яесяброў.

Куды ня уцякай—нідзе ня збараніцца. Ня збароніць і Вільня. Гэта ясна мяртвецкай Радзя, але што ж зробіць, калі штосці падбухторвая і распаляя пачуцьцё:

Ой, як хочацца жыць!

Хоць у пакуця сударгі, хоць абманваючы сяое—але... жыць!..

Змітро Жылуновіч.

Маленькі фэльятон.

I.

Новы партфэль.

Каля печы на услонку
Абнудзелы сеў Варонка
І схінуўшыся да долу
Крапуў думак нявясёлых.
«Гэта ж жарты, ціж ня праўды?
Ужо прышоў каюк ля Рады
І правід ля ей багаты
Ляпнуў у гразь з сакратар'ятам!
У хмарынах, у тумане
Мая слава абавяня
І вятрыска толькі шухня,
Як імя мае заглухня.
Аб мне памяць зацямнея
На закідпуй пустой кнеі.
Не, ня буду жыць я болей,
Ня зміруся с сваей доляй...
Згібла праца задарэмня—
Знаць спыніціся цяпер мне
Толькі й можна у магіля»...]
І Варонка з дзікай сілай
Устаў з услону і памчаўся
Да сталу, дзе нож валяўся.
Адзін момант, адна хвіля
І ахвяра есць магіля—
Нож ужо уверся закруціўся...
У гэты момант хтось з'явіўся
Іскракідным дзіўлым зданьням,
Ды рукою ценькай пані
Дакрануўся яго цела.
Няпрытомны, агалцелы
Стаў Варонка і... заплакаў.
«Ня журыся, сцешся, браця»
Праказаў таемны голас—
«Ля цябе Бог няадпакаў,
Ня адпака й яго маці—
Дык ня скрыўдзяць й ні на волас.
Згібла праца табе у Радзя—
Да другоная Бог наладзя,
Й ня да горшай, ведай, хіба...
Йдзі, мой мучальнік, у Тарыбу—
У суседняго народу
«Усенародную» управу.
Працай там ты сабе славу
Нажывеш і верняш шкоду;
С тваім пэнтам вёрткім, быстрым
Займеш мейста ты міністрам
Беларускай роднай справы»...
І загінуў бляск яскравы,
І замоўк таемны голас.
Сеў Варонка няпрытомным,
Захаваўшысь у змроку цёмнум...

Усе сціхла. Змрок гусціўся.
Дух Тарыбы вокал віўся,
А у куточках між сцянамі
Зорыў выгляд цяляграммы,
Што Варонка—гэты шэльма
Слаў с хаўруз'яй да Вільгэльма.

Авадзіон.

II.

Посмяхі жыцця.

Час ішоў. Вечарамі застаючыся дома «бяз працы языком» экс-старшыня народнаго сэкрэтарыяту Беларусі, пан Варонка чуў сябе дрэнна. Прывыкшы заўсягды красавацца на людзях у чыне старшыні дзе кожная кінутая хоць зьнячэўку слова—золата, бо «будуя беларускую дзержаўнасць», прывыкшы кіраваць дзержаўнымі справамі сваей бацькаўшчыны у ва усіх 22 камісіях Рады Б. Н. Р., прывыкшы чуць сябе як-ні-як гэтым самым кіраўнічым усіх і нікога, «першы» грамадзянін зямлі Беларускае чуў сябе дрэнна...

Пан Серада кіраваў бяз яго і можна сказаць бяз сябе, бо увесь час працоўнаго дню цікавіўся больш вэтэрынарнымі справамі правых эсэраў у губэрскум земсцвя, дзе за гэта усе ж плацілі і пыталіся працы. Раду ня склікалі, п. Скірмунт саўсім ісчэз з гарызонту п. Варонкі і цэлымі днямі, а ня то што вечарамі ня было чаго рабіць і усе няздавольства палітычнаю доляю падкатвала к горлу і хацелася плакаць ня то аб страця Беларусяю такога цэннаго дзержаўнаго працаўніка, ня то ад дрэннаго самапачуцця, якея, гаворац заўсюды бывая у бапапарстыстаў, калі воляю гістарычнаго лесу іх атсылаюць атпачываць ад працы... Скольки раз п. Варонка прабаваў узяць сябе у рукі і заняцца іншымі справамі: та збіраўся выдаваць журнал «Варта», та пісаў свае мэмуары (успамны), та падтрымоўваў знаемства з лейтанантамі і фон Факельнгейма ля карысці сваей любай бацькаўшчыны... Але... далея аклада журналу агалашэння—абвесткі у газэтах яго супрацоўнікаў, ад большасці каторых ня было атрымана ніякаго саглась і асяцанкі пісаць, далей заявы аб выданні пану нямецкаму цэнзару, каторы ніяк ня зацікавіўся тым, што у «Варця» будуць артыкулы і на нямецкуй мовя—справа з журналам далей ня пайшла... Патрэбны былі на гэта грошы, а... у касе Б. Н. Р. скрабліся шчуры, п. Скірмунт толькі маўчаў аб гэтум, лейтананты ж Факельнгейма умелі толькі самі выкарыстаць пана экс-старшыню сакратарыяту, робячы яму прыемнасць плаціць за сяое... А потым успаміналася першая проба карміцца літэратураю, і пан Варонка падканец кідаў папку с паперамі журналу на самая дно свайго чамайдану... Брр!.. Ізноў галадаць і халадаць. Дзякуй за ласку!..

Мэмуары п. Варонкі так сама ня пайшлі далека... Цераз дзень-другі нейкая млоснасць агарнула сэрца пана Язэпа і ен хутка адкінуў пяро у бок...

— Што я па—праўдзя?!..

Я ж яшчэ ня збіраюся паміраць, што уздумаў пісаць успаміны.. Хваліць цябе Божа, мне толькі.. толькі мінула 30 гадкоў (здаецца так я назваў лік сваіх гадоў пання Алексюччанца)... Што я, паправудзя, здурэў ці што?.. Скуль гэта... Госпадзі, ня у ліхі б гэта задумана было час...

І прышлося устаць, каб пацерці віскі пахучаю вадою Кельну... Але сумныя думкі увесь гэты дзень ня пакідалі п. Варонкі, а ноччу прысьніўся страшны сон...

Быццым ляжаў ен на ложку і дрэмаў і ось... Адчыніліся дьв ры і кабета у нацыянальнуй вопрацы, закрыўшы твар ладонямі, схіліўшы галаву і горка плачучы вайшла і стала у нагах ложка... Ох, гэты плач, горкі, горкі плач скрыўджанае кабеты... Камянь лег на сэрца снавідцы, п. Варонка сіліўся устаць, але ня мог... І у гэты ж момэнт тонкі свіст касы над галавою і чырвоны цвет змусіў яго павярнуць галаву назад.. Другая кабета уся у чырвонум, худая як шкілет, з касою у руках, глядзела на яго заядла і с помстаю... З жудасным страхам ускрыкнуў грамадзянін Варонка і прачнуўся...

— Госпадзі, Божа наш... Што гэта са мною... Я мусі хворы... Я ж ня вінян перад табою, матачка Беларусь!.. Гэта ж бальшавікі, а потым немцы... А гэтая халера чырвоная... хто гэта мог быць?... Чырвоны свет, худая.., Мусі Равалюцыя... а чаму ж с касою... Ага гэта Сацыяльная Равалюцыя галодных, аттаго худая як палка, а с касою, бо патрабуя ахвяр бяз конца...

І доўга ня мог пасля гэтаго супакоіцца пан Варонка...

Цэлымі днямі слапяўся экс-старшыня з вугла у вугал сваиго пакою, або флянаваў па вуліцы, сквэрыку і каля кавярні Вэнгрэнецкаго, але час цягся марудна і іржа грызла душу усе глыбей і глыбей...

Нават новая сэсія Рады ня навесяліла. Сядзець ня па сакратарыятскум фотэлі, а лаўках дэпутацкіх, гэта было так няцікава пасля петраградскаго Перадпарлямэнту... Выбіралі дэлягацыі ізноў... у Бэрлін к Вільгельму, у Варшаву к панам Рады рэгэнцыяльным, у Вільню (смяхота! Гэтаго дзіка, Мамоньку, туды уперлі) к літвіном і яшчэ нікуды, але што усе гэта...

. . . .

Так ішоў марудна калісьці час дзеля п. Варонкі...

Але у адзін прыемны (што я? Выбачайця! Няпрыемны) дзень ударыў гром. Ня глядзячы на зіму і ясная неба Беларусі... Пантафлевая жыдоўская пошта прынясла вестку, ой-ой якую, быццам бальшавікі збіраюцца займаць Беларусь... А потым усе гэта і папраўдзя пачалося...

Дзень-другі п. Варонка хадзіў сам ня свой, пахмуры, разбіты і камбінаваў... Як ня цягло у Варшаву—ня паехаў... А адным днём шчэз з Мінску...

Бальшавіцкі агэнт тэлеграфаваў у Маскву:

«Белорусскіе министры бежали в Вильну».

Цяраз 4—5 дзен п. Варонка так сама знячэўку з'явіўся да дому, як і шчэз. На ем было уздзета добрая новая палито, пад пахаю навнесяньскі партфэль з нейкімі іншымі, ніж былі калісці на старом партфэлі старшыні знакам!

Стала:

Л.-Б. Н. Р.

Аркады Смоліч стаяў перад саусім іншым п. Варонкаю—брытым, надушаным, малайцаватым... У пятліцы сурдуту замеcта бела-чырвона-белае стужачкі красаваліся іншыя коляры...

п. Аркады дзівіўся, тыркаў п. Варонку у грудзі, смяяўся з яго новаго выгляду і пытаўся усе.

— Ну гавары ж аткуль вярнуўся... Кажы, што за партфэль? Ну гавары ж, Язэп... Што за коляры у цябе новыя...

Варонка, спешна складваючы свае манаткі у куфэрак, трымаўся патаемнасці перад старым сябрам...

— Гэ, братка, ня усе так адразу раскусіў... Трэ дзеля гэтаго радзіцца з галавою, здольнаю да дзяржаўных спраў...

Куды табе, брат, быць сакратаром асветы, калі ты бяз сміякалкі...

А потым, памучыўшы трохі п. Аркадыя, узяў яго за гузік, адвеў у бок і сказаў:

— Даволі жартаў!... Ось што... Наш усе эвакуюцца у Вільню... Няхай сабе Антось Луцкевіч клапоціцца з кабінэтам Народных міністраў Беларусі... Мы, мінчукі, даволі з гэтым наклапаціліся... Я зрабіўінакай... Бачыўся я с. п. Вальдэмарам, старшынею ураду Літвы, падаў яму праект аб далучэньні мае бацькаўшчыны, Гродзеншчыны, да Літвы с тою умоваю, каб літоўцы узялі за міністра па беларускім справам... Луцкевіч потым дагаворыцца наконта адносін усей Беларусі, а сваім крокам я пасадзіў у лужу літвіноў, во няперака ня яны, а мы беларусы, самі будам вясці свае беларускія справы... Ось што, Аркасю, ці ня хочаш быць павятовым старастаю у Слоніма? А мо бліжэй да мяне? у Бельску?... Як знаеш... Выбяры любоя места у Гродзяншчыня—дам там табе старасту... Пан Вальдеаар даў мне гэтая права...

П. Аркады задумаўся...

Калі усе было ужо гатова і звязана у дарогу, п. Варонка раптам нешта успомніў... Худка падышоў ен к сталу, атчыніў шуфляду, выцяг вялікую кучу папераў з афіцыяльными тітламі на верхнюм лівум рагу («Рада Беларускай Народнай Распублікі») і мінут некулька думаў, потым адчыніў дзверы, паззваў Ганку:

— Гапачка, гэта усе можаш спаліць—больш мне няпатрэбна...

Прыяцялі пацалаваліся моцна, Аркады выбраў Ліду (бо бліжэй да заграніцы) і рамізнік першы раз на санках у гэту новую зіму павез новаго міністра на Віленскі вакзал...

Па дарозя п. Варонка затрымаў свайго фурмана каля газэччыка, узяў № „Мінская газэты" і сказаў газэччыку:

— Будзяш помніць, браток, што 4 снежня у цябе купіў газэту «міністар па бяларускім справам Літвы і Беларусі Язэп Варонка»...

І пакінуўшы дурнога мінскаго дамакрата с рашчыняным ротам, хутка паехаў на чугунку...

Стары-Малады.

Аб усім па троху.

З Беларусі.

На паляпшэньня сельскаго гаспадарства.

Себежскім (Віт. губ) іспалкомам паведляна усім валасным радам (саветам), каб яны бярджэй здалі усе грошы, якія дасталі за праданы хлеб з нацыяналізаваных маёнткаў. Гэтымі грашыма хочуць расплаціцца за расходы па падліку ураджаю 1918 г., а лішку даць у распараджэньня Себежскаго зямельнаго аддзелу дзеля узняцьця і паляпшэньня сельскаго гаспадарства у павеця. (Зап. Ком.).

Вандроўныя селянска - гаспадарскія курсы.

Сонскі (Віт. губ., Себеж. пав.) атдзел люцкое асьветы пастанавіў адчыніць у воласці вандроўныя селянска-гаспадарскія курсы.

У ачышчанум ад немцаў г. Дрысе.

У гор. перабраўся Вайскова-Равалюцыйны Штаб Ушчата закладаньня савецкай уласці. Валасныя старшыны схаваліся. Украдзяны люцкія грошы і дабро. Белагвардзейцы і іх спагадачы уцяклі у Освеи і Кахановічы. Паштовыя прылады украдзяны, дроты парваны. У гарадох і мястэчках нядастача яды. Збройная сіла маяцца, але чуяцца нядастача работнікаў. (Зап. К.).

Дом у імя К. Маркса.

Аршанскі іспалком адпусціў 3995 руб. грошы ля налажэньня дому Працы у імя Карла Маркса. (Зап. К.).

Стрэча чырвонага войску.

У вёсцы Шарповічы (Маг. губ., Сен. пав.) адбыўся сход, на якім была прынята разалюцыя аб бягучым моманту, у яком выказваяцца пачуцьцё радасці пры сустрэчы першых абаронцаў Савецкае (радавае) Расеі і просьбу перадаць Радзя Народных Камісараў, што селяня-беднякі вёскі Шарповічы, сыштоўшыся ля выбару першаго камітэту беднаты, радасна вітаюць едзіны ахоў уласці селян і батракоў—Раду Р. К. і Селянскіх Дапутатаў. (Зап. К.).

Паўтара мільёна на адбудову Савецкай (радавай) уласці у Вітабшчыня.

З Масквы павядамілі Вітабскі Губіспалком праз Аблікамзап, што яму пераведзяна паўтара мільёна рублёў на расходы дзеля адбудовы і умацаваньня Радавае уласьці глаўным чынам у ачышчаных ад немцаў мейстох. (Віт. Із.).

Хаўруснікі памагаюць Беларускуй Радзя.

Хаўруснікі абяцаюць літоўскуй «Тарыбя» даць падмогу грашмі дзеля гуртаваньня літоўска - беларускаго войску і прыслаць сваиго войску. (Изв. Сов.).

Незалежнасць Літвы.

Літоўская «Тарыба» цешыцца, што хаўруснікі прызналі незалежнасць Літвы, з выхадам да мора праз Усходнюю Пруссю і з граніцою на поўдні пауз Нёман. (Изв. Сов.)

Раўнапраўя мову у Ліцьве.

На засяданні Літоўскае Тарыбы 29 наябра г. г. абгаворваўся праэкт міністра справядлівасьці аб дачэсных судох. У пункця 10-м праэкту гаворыцца так:

---

3) Парабкаўскія суполкі разам с тым пачалі збіраць рожныя фонды на культ.-асьветныя і інш. мэты (так, напрыклад, у 1913 г. 63 парабкаўскія суполкі таkіх фондаў мелі 124,600 рублёў), і

4) Дастатак парабкаўскіх суполкі, іх супольная праца настолькі адукавала парабкоў у грамадзянскум сэнся, што раней воражна глядзеўшыя на сельска-гаспадарскія суполкі работніцкія сындыкаты (хаўрусы) Ферраро і Балоньі цяпер перамянілі свой на іх погляд.

Вось якую вялікую перамену робяць сел.-гаспадарскія суполкі на весцы.

Звярочваючыся цяперака да Беларусі, мы павінны сказаць, што у нас на бацькаўшчыня незвычайна-удатныя умовы ля будовы сел.-гаспадарскіх камунаў.

Зямельная цясната на Беларусі вельмі вялікая, бо беларускія губэрні лічацца за пуста паселяныя. У адносінах ліку вясковаго люду да адпае дзесяціны зямлі выходзіць што:

Мінская	губ.	палічвая	97	чал. на 1 дз.
Магілеўск	„	„	100	„ „ „ „
Вітабская	„	„	84	„ „ „ „
Смаленская	„	„	80	„ „ „ „
Гродненская	„	„	81	„ „ „ „
Віленская	„	„	86	„ „ „ „

І ня дзіва, што беларуская селянства сціснута нядастачаю зямлі. Вось с таблічкі відаць гэта выразней; лік у ей зроблян на 1 студня 1914 гаду:

	надз. земля:	прыватна-уласнае:
Віленская губ. мае:	1279 тыс. дз.	1533 т. дз.
Гродненская „ „	1517 „ „	2135 „
Мінская „ „	1946 „ „	5257 „
Магілеўская „ „	1619 „ „	2314 „
Смоленск. „ „	1936 „ „	2634 „
Усяго надз. з.	9.890 „ „	
прыватна-уласнае		15.076 „

Па шасці губэрнях Беларусі прыватна—уласнае зямлі больш чым на 5 мільёнаў дзесяцін! Лік ня малы!..

Панская гаспадарка вядзецца па маёнтках вельмі добра, асабліва у вялікшых маёнтках, вядзецца наймацнейшая выкарыстання зямлі і маяцца цэлая армія парабкаў, якія увыклі к супольнаму гаспадаренню і будуць найлепшымі будаўнікамі сельска-гаспадарчых камунаў. Найвялікшыя (магнацкія) маёнткі часова варта выкарыстаць, павеўшы у іх дзержаўную гаспадарку; сярэднія, дзе гэта адразу ж удасца, варта выкарыстаць дзеля камунаў с тых самых парабкаў, якія раней да гэтаго у маёнтках працавалі. Можна спадзявацца, што гэта будуць найлепшыя гнязда камунізму у вёсках і за імі пачнуць будавацца тысячы новых. Трэба толькі адразу ж усе камуны згуртаваць у хаўрус, каб падтрымваць і павялічваць той звязак, які яднае іх шмат у чым і дзеля таго каб карыстаць практыкаю другіх і ня рабіць тых жа самых абмылак.

Умовы жыцця нашаго селяніна, за рэдкім выняткам, цяжкія і мы можам надзеяцца, што само жыцце паможа скорэй будовя па Беларусі камунаў.— На беларусах жа камуністах ляжыць абавязак узяць на свае плечы гэтую працу.

Наз. Бысаеўскі.

„Судзі павінны умець гаварыць і на іншых мейсцовых мовах (польская, беларуская), калі учаснікі працэсу ня ведаюць дзяржаунае мовы; тым, хто ня ведая тут памяніоных мовау,—дае ца тулмач. М. Біржышка прапануя посьля слова „беларуская“ дадаць „і жыдоуская“. Міністр справядлівасьці растулумачвая, што закон ня забараня ніводнае мовы, не памяніонай у закона, але што беларуская і польская мова названы тут толькі дзеля таго, што больш другіх папшраны у Ліцьве.

Папраука адкінута.

М. Біржышка просіць прадстаунікау друку адмеціць гэта у друку.

(ЛИТ. КУР.).

Падмога Тарыбы беларускаму т-ву „Золак“.

Літоуская Тарыба вызначыла 5000 р. беларускаму таварыству „Золак“ на дабрачынныя і культурна-прасьветныя задання.

Як павядамляя „Lit. Ajd.“ т-во „Золак“ зьвярнулася да Тарыбы з прозьбаю аб перадачы яму казіоннага будынку (былое гімназіі) пад беларускую школу.

(ЛИТ. КУР.).

Арганізавання меськаго самапрауленйя у Вільні.

Згодна з умовою прадстаунікау літоускаго, беларускаго, польскаго і жыдоускаго насялення Вільні загадвання меськаю гаспадаркаю пярайходзіць ад немцау да мяшанае камісіі, у склад якой павінны увайсьці 3 жыды, 3 палякі, 1 беларус і 1 літовяц. Камісія будзя гаспадарыць толькі часова да агульных меськіх выборау (ня пазьнеі 15 января) на шырокіх дэмакратычных падставах.

(ЛИТ. КУР.).

„Общество руских граждан Белорусско-Литовского Края“.

У Вільні утварылася „Общество руских граждан Белорусско-Літовского края“. Заданьямі гэтаго таварыства іосьць 1. Абарона грамадзянскіх прау беларуска-рускаго насялення ад магчымых на яго нападау. 2. Падтрымання і захавання рускай культуры у краі. (ЛІТ. КУР.) Што гэта за „беларуска-рускае насялення“, якое шануючы т-ва звайшло у нашым краі? Ці не ёсьця тут рауно [illegible] расеіскія [illegible]?

Фармавання беларускаго войска у Вільні.

У Віляпскуй газэця „Виленскія Повости“ № 2 за 3-е дзекабра г. г. абвешчана, што усе ваенныя, якія пажадаюць запісацца да беларускаго войска, могуць зрабіць гэта штодзенна на Ягорьускум 11 ад 10 да 1 і ад 4 да 6 вечарам, апрача надзель.

Літоускі Унівэрсытэт у Вільні.

З января месяца падыходзячаго году у Вільні пачне функцыянаваць Літоускі Унівэрсытэт. Навучання будзя весьцся па-літоуску, па-польску і па-расейску. Пытання аб устанауленні катэдры на старажыдоускуй мовя застаулена адчыненым.

Пры Унівэрсытэця будуць такія атдзелы (факультэты): тэолёгічны, соцыолёгічны (абымаючы сабою юрыдычны і гістарычна-філёлёгічны), мэдычны і матэматычны.

Пры мэдычным факультэця будзя адчынены вэтэрынарны аддзел.

(ВИЛ. КУР.)

Падгатоука да ачышчэння Гродні.

Перагаворы між асобнымі нацыянальнасьцямі для прынягця упраулення места ад намецкай улады ідуць далей. Магчымы компроміс між жаданнямі нацыянальнасьцяу. Угода будзя пададзяна на зацьвярджэння намецкаму генэральнаму камісару. Посьля гэтаго будзя перададзяна улада.

(ГОМАН).

У Віляпскум павеця.

Польскія паны арганізаваліся; яны маюць шмат агітатарау, якія ходзяць па вёсках, раздаюць польскія праклямацыі, [illegible] да легіёнау і інш. Аднак польскім агітатарам ня вельмі удаецца. Вельмі часта іх праганяюць з вёскі.

Даходзяць вясёлыя весткі аб беларускум руху. Беларуская арганізацыя [illegible] упярод. Сам народ прыняу я за арганізавання.

(ГОМАН).

У Ваукавыскум павеця.

29 новбря ч. г. у Вільню да Беларускай Рады прыехау дэлегат з Ваукавыскаго павету [illegible] Квецінскі. Дэлегат павядаміу, што у Ваукавыскум павеця усё насялення жадаюча незалежнаго Літоуска-Беларускаго Гасударства. Толькі вельмі нівялічкі процэнт насялення, загітаванага панамі і ксяндзамі-полёнізатарамі, хацела-б быць прылучанай да Польшчы. Аднак з прычыны таго, што народ вельмі хутка пазнае свае патрэбы, іосьць надзея, што скора толькі адны паны будуць хацець прылучыцца да Польшчы. У павеця шмат сьвядомых беларускіх працаунікоу.

(ГОМАН).

Дакляpацыя прадстаунікау Беларускае Рады. (Віленскае).

Прадстаунікі Беларускай Рады 27 лістапада (наябра) пры уступленні у Раду Літоускаго Гасударства (Тарыбу), зрабілі гэткую дэклярацыю:

«Беларуская Рада, выбраная на Канфэрэнцыі 25—27 студня (января) 1918 г. прадстаунікамі беларускаго насялення на заход ад лініі старога фронту, апіраючыся на пастановах названай Канфэрэнцыі і маючы ідэалам утварэння фэдэратыунаго Літоуска—Беларускаго Гасударства, дзеля важнасьці перажываемаго моманту, знайшла патрэбным прыступіць да конкрэтнай работы з Літоускаю Тарыбаю, як ядзіным цяпер істнуючым літоускім прадстауніцтвам.

Беларуская Рада верыць, што два народы злучаныя гістарычна і эканамічна, падаушы адзін аднаму руку, патрапяць здабыць сабе вольнае і нязалежная жыццё, ідучы дарогай дэмакратычнага будауніцтва агульнае дзяржавы.

(ГОМАН)

«Пагромы у Вільні».

З Гаагі прыходзяць весткі, што у Вільні рускія (беларусы?) і жыды зрабіл пагром палякау. Тутэйшыя людзі найлепей знаюць усю дурнаусто гэтай выдумкі, каторая пушчана у сьвет, каб давесьці, што авечкі ядуць ваукоу.

(ГОМАН).

Аб уступленні беларусау у Тарыбу.

«Цайтунг дэр 10 Армэ» вітая уступлення беларусау у Тарыбу і спадзяецца, што гэта будзя пача кам концэнтрацыі усіх краіовых сіл усіх нацыянальнасьцяу у Тарыбя, як гэта заусягды думала нямецкая улада.

(ГОМАН).

Нямецкія салдаты хочуць вярнуцца на Беларусь.

На апошнім заседанні Віленскае Савецкае Рады было даведзяно, што шмат нямецкіх салдатау, якія вярнуліся ужо у Нямеччыну, хочуць вярнуцца у наш край с прычыны благіх варункау жыцця і працы у Нямеччыня.

(ГОМАН).

Эвакуацыя з Вільні нямецкаго банку.

Адзін з двух нямецкіх банкау у Вільні «Остпрэусішэ Ляндшафт» ужо ліквідавау сяае справы і пераехау у Прусы у Інстэрбург.

(ГОМАН).

Сколькі у Мінску буржуяу?

Мінская Меськая Рада на сваіом засяданні 5 дзекабра г. г. пастанавіла абложыць жыхароу Мінска адначасным падаходным налогам. Было падлічано, сколькі іосьць у Мінску багатых людзеі (буржуяу). Як павядамляя «Минская Газета» іх аказалася: маючых гадавога даходу ад 25.000 р. да 50.000 р—130 асоб; ад 50.000 да 150.000—150 асоб; ад 150.000 да 500.000—20 асоб; ад 500.000 да 1.000.000—10 асоб; маючых больш. 1.000.000 р. даходу—6 асоб.

Колькі можна трымаць у Мінску запасау?

На засяданні 5 дзекабра г. г. Мінская Меськая Рада пастанавіла, што жыхары могуць трымаць у сябе дома харчы не вышэй такой нормы:

Жыта—5 пуд., пшаніцы (альбо пшанічнае мукі)—2 пуды (!), круп—1 пуд (!), масла 10 фунт., сялядцоу або іншай рыбы—10 ф., цукру—1 пуд. (!!!), гарбаты—1 ф., мыла—20 ф., карбіту—10 ф., сьвечак—3 ф., табакі—2 ф., аусу—3 пуды, сена—50 пуд., саломы—50 пуд., вотрубей і алжынкау—10 пуд. (Минск. Газ.) Калі Меськая Рада звальняя ад рэквізіцыі гэткія запасы, дык можна быць пэуным, што у Мінску яшчэ ня ведаюць голаду. Тымчасам Меськая Харчавая Управа зьвярталася і да Украйны і нават да амэрыканскаго пасла у Копэнгагэня аб прысылкі харчоу дзеля «катастрафічнаго харчавога палажэння у месьця». Вось хіба зараз дазнаюцца па праудзя, што такоя голад!

Селяне ачышчаюць край ад памешчыкау.

У Мінскуй губ. селяне паляць памешчыцкія сядзібы, рабуюць ураджай, развалакаюць скаціну. Выканаучы Камітэт Органау Меськаго і Земскаго Самаураду, сацыялістычных партый і прафэсыянальных арганізацыяу зьвярнууся с клічам да усяго беларускаго селянства змагацца з грабежствам, падпаламі і расцягваннем народнаго дабра.

Мінская паветавая земская сабрання так сама выпусьціла адозву, у якой пасьвядчая, што ужо былі выпадкі крывавых стычак, рабункау, забойств. Адозва заклікая да вытрамання і спакойства, бо інача можа выйсьці вялікая шкода і так ужо зруйнованай народнай гаспадарцы; усіо гэта затрымая развязання зямельнаго пытання законадаучаю дарогаю «Беларусь перажывая цяжкія часы», гаворыцца у адозвя, «і яе бліжайшая будучына зусім нявыразная. Толькі само насялення дружнымі усіліямі зможа захаваць народную гаспадарку ад раштовае гібелі». Дзеля усяго гэтаго адозва заклікая да фармавання пры валасных земскіх управах часовых дружын самаабароны.

(Дело Труда).

Політэхнікум Заходняе Каммуны.

У Горках Магіл. губ іосьць тры спэцыальныя школы: зямлямерна—агранамічная, сельска-гаспадарская і сельска-гаспадарска-рамеясніцкая. Першыя дзьве адпавядаюць школам сярэдняй ступені, а трэцяя як бы раунялася вышэйшуй пачатковуй. Іосьць праэкт усе гэтыя школы злучыць у адну і адчыніць політэхнікум. Дзеля гэтаго з кожнаго ад гэтых школау пабывала у «Обліскомзапя пікум з адпаведнымі атдзеламі. Дэлягацыя і паехала у Маскву.

Да адчынення у Горках вышэйшае сельска-гаспадарскае школы іосьць надта добрыя варункі. Да 1863 г. тут быу Краіовы сельска-Гаспадарскі Інстытут, які быу посьля пераведзяны да Петраграду і перафармованы у цяперашні Лясны Інстытут. Ад інстытутскіх часау у Горках засталіся будынкі, паркі, садзівальнік, садовы пітомнік, оранжэрэі, сажаука, мэтэоролёгічная станцыя, малочныя фармы, склад—музэй сельска-гаспадарскіх машынау, завод цэглы і завод для выраб сельска-гаспадарскіх машынау, кніжніца, лябараторыі, розныя навуковыя габінэты і інш.

(Зап. Ком.)

Плата за рэквізаваныя тавары.

У заплату за [illegible] тавары Савецкая [illegible] у Мінску уплатила [illegible] Мінскаго земства [illegible] 460.000 марак [illegible] 85.000 марак.

Выплата зроблена праз [illegible] А. О. К. І. [illegible]

Усяго пры астауленні Мінска немцы пакідаюць у казначэйстве 1.500.000 марок.

(Минск. Газ.)

Прызнанньня Савецкае уласці.

У Мінску бунд і мяньшавікі прызналі Савецкую уласць.

На нон гэтаго т. т. Ракоускі і Радак зрабілі параду усіх напрамкау сацыялістау. С парады выяснілася, што можна паладзіць агульную працу.

(Изв. Сов.).

У Нясьвіжы.

З г. Нясьвіжу (Мінс. губ.) уцякла траха уся местовая буржуазея з бурмістрам Грабоускім, баючыся прыходу чырвонае арміі, якая ужо падыходзіць к Нясьвіжу.

(Изв. Ц. К.)

Далучэньня Беларусі.

Па Мінску развешана праклямацыя на расейскуй, польскую і жыдоускуй (а беларуская дзе?) мовах, падпісаная мінскім Саветам, у якой гаворыцца, што Беларусь далучана да Рас. Рад. Фэдэр. рэспублікі.

(Изв. Ц. К.).

Пад Гомэль падыходзіць Пятлюрауская войска, якоя разганяя Саветы і праводзіць палітыку нябошчыцы рады, падзеушай на Украйну нямецкая ярмо.

(Изв. Ц. И. К.).

Кансерваторыя у Вітабску.

(Карэспандэнцыя).

Памаленьку і у нашай бацькаушчыння, праз цемныя заслоны, пачынае ясная соняйка прабівацца і да гаротнаго беларускаго народу. Посьля усей тэй аграмады друкаванаго слова, якоя даходзячы да нашаго селяніна, адчыняя новы сьвет перад яго вачамі, пробуюць яго думкі і загадывая яго лепшаго жыцця,—народу [illegible] магчымасьць пазнаць [illegible] настонкасьць музыкі [illegible] вялікіх музыканскіх талентау.

Посьля атрывання у Мінску Кансерваторыі, якая цяпер перароблена у чыста беларускую і у нас у Вітабску з г таго году адчыняяцца Народная Кансерваторыя, дзе будуць вучыць, як музыца на усіх штрум итах гэтак сама і сьпеву. Ахвотнікау вучыцца у Кансерваторыі зьявілася натта шмат; падаз на да 2.000 заяу, але б дыніна, дзе прытулілася Кансерваторыя, ніпазв ляя усіх прыняць, што занатта шкода.

У нядзелю 8-га дзекабра, у будынку гарецкога тэатру адбылося адчынення Віцебскай Народнай Кансерваторыі, дзе быу дадзяны першы па сваей вартасьці музыканскі канцэрт, пры учасьці прафэсарау Кансэрваторыі. Канцэрт прыманіу да сябе поуны тэатр народу, які вышау с тэатру натхнены усладай ад загаравонай настонкасьцю музыкі. Німа што і гаварыць, што кансерваторыя натта патрэбна у Вітабску. Трэба толькі паказаць каб вучнеу знаемілі з беларускай музыкай і сьпевамі і каб музыка кансерваторыі нядаграпічылася гарацкімі мурамі, а каб яна далека разнасілася і па нашых весачках ды зьлівалася з нашым беларускімі матывамі і давала усладу гаротнаму працауніку селяніну.

М. М—о.

З за граніцы.

Скарапацкі уціок.

Скарапацкі адрокся. Разам з грамадкай сваіх прыхільнікау і часткаю армі, з някаторымі міністрамі уціок няведама куды. Уся уласць на Украіня у руках Петлюраускаго войску, якоя увайшло у Кіяу, пяючы нацыянальныя песьні. Вуліцы убраны нацыянальнымі сцягамі. Народ, уздыхнуушы свабодняй, вітау войска Петлюры. Толькі буржуазея і хуліганы патужыліся спрачацца і стралялі, але іх уцешылі. У Кіявя парадак. Усе рады, што збавіліся ад Скарапацкаго.

(Изв. Ц. И. К.).

Нясаглас поміж хаурусьнікамі.

З газэты „Баз. Нахрыхтэн“ (праз Звінск) павядамляюць, што пошля парады між англічанамі,—французамі і італьянцамі выяснілася, што поміж Пранцыі, Італі і Англі з аднаго боку і Амерыкі з другога—німа болйй бышаго сагласу. Рашэньня парады трымаіцца у тайну.

Глум над немцамі хаурусьнікау.

Хаурусьнікі, акопныя Германію, [illegible] немцамі здекуюцца з яе.

Гэтак, акупацыйная французская ваеннае улада у Вісбадану зрабіла паназуру.

Далей, французы занялі мост праз рэчку Рэйн, зрабілі барыкады з мешкау с пяском, прыставілі куляміоты і пусцілі музыньскі праход. Гэтым праходам, яны прапускаюць нямецкіх селян і адбіраюць у іх усе тоя, што яны вязуць на рынак у г. Манггейм прадаваць. (Изв. Ц. И. К.).

Гэн. Манэргэйм—галава Фінляндыі.

Фінлянскі соім назначыу галавою гасударства гэн. Манэргэйма, які прыбаве распрaвіуся пры помачы немцау з фінлянскаю равалюцыяю. (Изв. Ц. И. К.).

У Аустрыі дрэнна.

На засяданьню Нацыянальнаго збору міністры Бауэр і Рэннар абрысавалі цяжкая палажэньня Аустрыі.

Аканамічная (з за яды, абмену тавара у і гандаль) вайна паміж асобнымі нацыянальнымі гасударствамі былой Аустрыяцкай дзяржавы памагая раструсі. Чэхі і славяне пралазяць у нямецкія вобласьці, забіраюць іх, стараючыся да агульнае мірнае канфярэнцыі прыйці з хвантам у руках—што нямецкія вобласьці імі акупаваны.

(Изв. Ц. И. К.).

Вялікая Польшч.

Пан Грабскі, сябар польскаго правіцяльства, павядаміу прадстаунікау друку, што Антанта (хаурусьнікі) лічыць патрэбным залажыць моцная польская гасударства. Польшч павінна будзя схаурусавацца с тымі гасударствамі, якія заложаны між Балтыцкім і Чорным морам. У гэтым хаурус увойдуць Румыньня і Юга-Славія. Польшч будзя мяжаваць з Румыньняй.

(Изв. Ц. И. К.).

У Лісабоні, на вакзаля, забіт прэзыдэнт Партугальскае рэспублікі Сідоніо.

(Изв. Ц. И. К.).

Паміж Грэцыяй і Пранцыяй зроблен хаурус абаронны і наступовы на 25 год. Грэцыя дае слова вартаваць французкія інтарэсы на Усходзя, узамен грашавое, тэхнічнае і ваеннае помачы з боку Пранцыі. Пранцыя абяцая так сама збудавць дзеля Грэці у пяць гадоу пяць бранямосцау-драднотау, двапанцаць крэйсарау, сорак міпаносцау і [illegible] падводных лодак.

(Изв. Ц. И. К.).

Редактор и Издатель:

Редакционная Коллегия.

3-я Государственная Типография Р. С. Ф. С. Р., Тверская, Мамоновский пер., д. 12.